

پژوهشگاه استاندارد

دفتر آموزش و تحصیلات تکمیلی

دستورالعمل نحوه نگارش رساله دکتری

سال ۱۳۹۷

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۳	مقدمه
۴	الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها
۵	ب) شیوه نگارش
۵	۱- کاغذ و چاپ
۵	۲- فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی
۶	۳- شماره‌گذاری
۶	۴- جدول‌ها و شکل‌ها
۶	۵- پانویس یا زیرنویس
۷	۶- درج لغات لاتین در متن فارسی
۷	۷- روابط ریاضی و فرمول‌ها
۷	۸- نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ
۷	۹- مشخصات جلد پایان‌نامه
۸	ج) مشخصات نسخه الکترونیکی پایان‌نامه
۸	د) پیوست‌ها
۹	پیوست ۱ (عنوان فارسی و روی جلد)
۱۰	پیوست ۲ (عنوان انگلیسی)
۱۱	پیوست ۳ (گواهی دفاع از رساله دکتری)
۱۲	پیوست ۴ (تعهدنامه اصالت اثر)
۱۳	پیوست ۵ (سوگندنامه دانش‌آموختگان دکتری)

مقدمه

تحقیق مانند هر کار دیگری، دانشی است که مستلزم شناخت اصول و قواعد و روش‌هاست و پژوهشگر با فرا گرفتن و قبول کردن آن اصول، علاوه بر اعتبار بخشیدن به دستاوردهای تحقیقاتی خویش و دستیابی به نتایج جدید و مفید در سایه جستجو و کاوش مستمر و بی‌وقفه، چه بسا به ترمیم خطاهای پیشین خود یا دیگران نیز توفیق یابد.

در نظام‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دوره دکتری تخصصی به عنوان پژوهشگر شناخته می‌شوند. این دوره در نظام واحدی آموزش عالی در ایران پس از گذراندن تعدادی واحد درسی با تدوین رساله به اتمام می‌رسد و احتمالاً همین پایان‌نامه تحصیلی است که ملاکی برای قرارداد فارغ‌التحصیلان در زمره محققان کشور محسوب می‌شود. لذا هدف اساسی تهیه این دست‌ورالعمل، دستیابی به الگویی جامع و استاندارد نمودن چارچوب تدوین رساله دکتری است.

الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها

پایان‌نامه‌هایی که به پژوهشگاه استاندارد تحویل داده می‌شود، باید حاوی بخش‌های نامبرده زیر باشد. این بخش‌ها باید به ترتیب ذکر شده، در زیر تنظیم و تهیه شده باشند.

- ❖ صفحه بسم ا... (اختیاری)
- ❖ صفحه عنوان (پیوست ۱)
- ❖ صفحه تصویب‌نامه
- ❖ صفحه تعهدنامه اصالت اثر
- ❖ صفحه سوگندنامه دانش‌آموختگان دکتری
- ❖ صفحه اهدا یا تقدیم (اختیاری)
- ❖ پیشگفتار (اختیاری)
- ❖ صفحه تقدیر و تشکر (اختیاری)
- ❖ چکیده فارسی (حداکثر ۳۰۰ واژه به همراه ۴ تا ۷ کلیدواژه)
- ❖ فهرست مطالب: شامل عناوین اصلی و فرعی فصل‌ها، عنوان کتاب‌نامه (فهرست مأخذ) و عناوین پیوست‌ها
- ❖ فهرست جدول‌ها (در صورت وجود)
- ❖ فهرست شکل‌ها (در صورت وجود)
- ❖ فهرست علائم و اختصارات (در صورت وجود)
- ❖ متن اصلی
- ❖ منابع و مأخذ
- ❖ واژه‌نامه (اختیاری)
- ❖ پیوست‌ها (در صورت وجود)
- ❖ چکیده لاتین (Abstract) به همراه کلیدواژه لاتین (Keywords)
- ❖ صفحه عنوان انگلیسی (پیوست ۲)

ب) شیوه نگارش

آیین نگارش پایان نامه باید مطابق روش مورد تایید کتابخانه باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.

۱- کاغذ و چاپ

کلیه قسمت‌های پایان نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب تایپ شود. ابعاد کاغذ ۲۹/۷*۲۱ (کاغذ A4) است. تمامی متن باید روی کاغذ یک رو تکثیر شود. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت است (جدول ۱). اندازه فونت‌ها در سرفصل‌ها، زیربخش‌ها و متن اصلی رعایت می‌شود.

جدول ۱- نوع قلم، اندازه و فاصله خطوط در بخش‌های مختلف پایان نامه

نوع متن	نوع قلم	اندازه	فاصله خطوط
متن فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۴	۱/۱۵ سانتی متر
عنوان فصل	B زر	۱۸	
تیترهای اصلی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر سیاه	۱۶	
تیترهای فرعی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر سیاه	۱۴	
چکیده فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲	۱ سانتی متر (معادل single)
عنوان جدول یا شکل	B زر سیاه	۱۲	
متن جدول	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۰-۱۲	
زیرنویس جدول	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۸-۱۰	
پاورقی فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۰	
پاورقی انگلیسی	Times New Roman	۸	
عنوان چکیده انگلیسی	Times New Roman Bold	۱۲	
متن چکیده انگلیسی	Times New Roman	۱۰-۱۲	۱ سانتی متر (معادل single)
فهرست منابع فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲	
فهرست منابع انگلیسی	Times New Roman	۱۰-۱۲	

۲- فاصله گذاری و حاشیه بندی

فاصله سطرها در تمامی پایان نامه برابر ۱/۱۵ سانتی متر است، اما فاصله سطرها در چکیده برابر ۱ سانتی متر (معادل single) در نرم افزار (word) است. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳ سانتی متر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۲/۵ سانتی متر است. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر پایان نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل‌ها یا جدول‌ها بزرگتر از فضای داخل حاشیه‌ها باشد، با کوچک کردن آنها و یا با استفاده از کاغذ A3 (بصورت تا خورده) حاشیه رعایت می‌شود.

۳- شماره‌گذاری

شماره صفحات آغازین (از اول پایان‌نامه تا اول متن اصلی) با عدد و به حروف مانند: پنج، شش، ... (اولین صفحه یعنی صفحه عنوان بدون شماره تایپ می‌شود) یا با حروف الفبای فارسی (الف، ب، پ و ...) نوشته می‌شوند. تمامی صفحات متن اصلی که از مقدمه یا فصل نخست شروع می‌شود، باید شماره‌گذاری شوند. شماره‌گذاری صفحات شامل صفحه‌های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست نیز می‌شود.

- ❖ شماره صفحه در پایین و در وسط قرار می‌گیرد. فاصله شماره صفحه در حدود ۱/۵ سانتی‌متر از لبه پایین صفحه است.
- ❖ بخش‌ها و زیربخش‌ها به عدد شماره‌گذاری می‌شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش بعد از آن آورده شود مانند:

۳-۲-۴. بیان‌کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۳-۲-۴-۱. بیان‌کننده زیربخش ۱ از زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۴- جدول‌ها و شکل‌ها

تمامی شکل‌ها (تصویرها، نمودارها، منحنی‌ها) و جدول باید با کیفیت مناسب تهیه شوند. به گونه‌ای که کپی تهیه شده از آنها از وضوح کافی برخوردار باشد. تمامی شکل‌ها و جدول‌ها باید به ترتیب ظهور در هر فصل شماره‌گذاری شوند، مثلاً برای جدول‌های فصل ۲، جدول ۱-۲ و ۲-۲ و ... برای جدول‌های فصل ۳، جدول ۱-۳ و ۲-۳ و ... ذکر شود. عنوان جدول‌ها در بالای آن‌ها و عنوان شکل‌ها در زیر آنها ذکر می‌شود. چنانچه جدول یا شکلی از مرجعی آورده شده است، مرجع در عنوان جدول یا شکل ذکر می‌شود. همچنین لازم است به کلیه شکل‌ها و جدول‌ها در متن ارجاع شده باشد.

۵- پانویس یا زیرنویس

در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاصی داشته باشد، توضیح را می‌توان به صورت زیرنویس در همان صفحه ارائه کرد. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره‌ای که به صورت کوچک در بالا و سمت چپ آن تایپ می‌شود و در زیر نویس، توضیح مربوط به آن شماره ارائه می‌شود. قلم مورد استفاده در زیرنویس می‌تواند با همان قلم متن اصلی باشد. شروع شماره‌گذاری زیرنویس یا پانویس در هر صفحه باید از همان صفحه باشد.

۶- درج لغات لاتین در متن فارسی

همه نام‌های لاتین در متن به خط فارسی و در پانویس به لاتین (یا به خط اصلی) با فونت Times New Roman نوشته می‌شود یا در پایان در فهرست الفبایی نام‌ها پس از فهرست الفبایی واژگان قرار می‌گیرد.

۷- روابط ریاضی و فرمول‌ها

فرمول‌ها در هر فصل به‌طور جداگانه و به‌صورت (شماره فصل-شماره ترتیب) در داخل کمانک ذکر می‌شوند، به‌طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره فرمول بعد از آن آورده می‌شود.

طبق نمونه زیر:

$$F=ma$$

(۵-۱)

که بیان‌کننده رابطه ۵ از فصل اول است.

۸- نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ

لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد استفاده قرار می‌گیرد، اشاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبع مطلبی نقل شود، بلافاصله پس از خاتمه جمله گروه‌های باز و مرجع ذکر می‌شود. نحوه ارجاع در متن به یکی از دو روش زیر است:

- مراجع به ترتیبی که در متن می‌آیند شماره‌گذاری می‌شوند. در این روش مراجع به ترتیب شماره در فهرست منابع و مأخذ ذکر می‌شود.
- ذکر منبع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آن است. برای مثال: (Taylor, 2005)، در این روش، مراجع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده در فهرست منابع ذکر می‌شود.

در صورت استفاده از هر یک از دو روش، لازم است که جزئیات و شیوه ذکر منبع در متن و در فهرست مراجع منطبق بر یکی از شیوه‌های معروف و شناخته‌شده باشد.

۹- مشخصات جلد پایان‌نامه

- جنس جلد از مقوا با ضخامت ۲ تا ۳ میلی‌متر با روکش چرم مصنوعی (گالینگور) است.
- رنگ جلد پایان‌نامه **سرمه‌ای** است.
- قطع جلد نیم سانتی‌متر بزرگتر از قطع کاغذ است.
- نوشته‌های روی جلد به صورت زرکوب چاپ می‌شود.

➤ در قسمت عطف، عنوان پایان نامه، نام نویسنده و سال نوشته زرکوب می شود.

ج) مشخصات نسخه الکترونیکی پایان نامه

۱- دانشجویان موظف است علاوه بر یک نسخه چاپی از پایان نامه خود، یک نسخه الکترونیکی شامل متن کامل پایان نامه و عیناً منطبق با نسخه چاپی نهایی که استاد راهنمای پایان نامه تایید کرده اند، به کتابخانه مرکزی تحویل دهند.

۲- متن کامل پایان نامه به صورت یک فایل کامل در قالب فرمت pdf و یک فایل کامل در قالب فرمت ویرایشگر Word بر روی یک CD قرار گیرد (تنها دو فایل).

۳- پایان نامه هایی که در قالبی دیگر غیر از Word مثل Farsi Text تهیه می شود، فایل اصلی به همراه فایل pdf تحویل داده شود.

د- پیوست ها

- پیوست ۱: صفحه عنوان فارسی و روی جلد
- پیوست ۲: صفحه عنوان انگلیسی
- پیوست ۳: صفحه تصویب نامه
- پیوست ۴: تعهدنامه اصالت اثر
- پیوست ۵: سوگندنامه دانش آموختگان دکتری

پیوست ۱ (عنوان فارسی و روی جلد)

پژوهشگاه استاندارد

(نام پژوهشکده)

رساله دوره دکتری

(عنوان پایان نامه در اینجا نوشته شود)

نگارش

(نام کامل نویسنده در اینجا نوشته شود)

استاد/اساتید راهنما

(نام کامل استاد/اساتید راهنما در اینجا نوشته شود)

استاد/اساتید مشاور (در صورت وجود)

(نام کامل استاد/اساتید مشاور در اینجا نوشته شود)

ماه و سال

پيوسٽ ۲ (عنوان انگليسي)

Standard Research Institute

(Faculty Name)

Ph.D. Thesis

(Thesis Title)

By

(Author Name)

Supervisor

(Supervisor Name)

Co-Advisor

(Co-Advisor Name)

(Month and Year)

پژوهشگاه استاندارد

پژوهشکده ...

گواهی دفاع از رساله دکتری

هیأت داوران رساله دکتری خانم/آقای ... در رشته ... با عنوان ... را در تاریخ ... با نمره نهایی عدد ... حروف ... و با درجه ... ارزیابی نمود.

امضاء	دانشگاه یا موسسه	مرتبه دانشگاهی	نام و نام خانوادگی	مشخصات هیأت داوران
				۱- استاد راهنمای اول
				۲- استاد راهنمای دوم
				۳- استاد مشاور
				۴- استاد مدعو خارجی
				۵- استاد مدعو خارجی
				۶- استاد مدعو داخلی
				۷- استاد مدعو داخلی
				۸- نماینده دفتر آموزش و تحصیلات تکمیلی

پژوهشگاه استاندارد

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب ..... دانش آموخته مقطع دکتری در رشته ... که در تاریخ ... از رساله خود تحت عنوان : " ... " با کسب درجه ... دفاع نموده ام، شرعاً و قانوناً متعهد می‌شوم:

(۱) مطالب مندرج در این رساله حاصل تحقیق و پژوهش اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران اعم از پایان‌نامه، کتاب، مقاله و غیره استفاده نموده‌ام، رعایت کامل امانت را نموده، مطابق مقررات، ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ اقدام به ذکر آنها نموده‌ام.

(۲) تمامی یا بخشی از این رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین‌تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) مقالات مستخرج از این رساله کاملاً حاصل کار اینجانب بوده و از هرگونه جعل داده و یا تغییر اطلاعات پرهیز نموده‌ام.

(۴) از ارسال همزمان و یا تکراری مقالات مستخرج از این رساله (با بیش از ۳۰ درصد همپوشانی) به نشریات و یا کنگره‌های گوناگون خودداری نموده و می‌نمایم.

(۵) کلیه حقوق مادی و معنوی حاصل از این رساله متعلق به پژوهشگاه استاندارد بوده و متعدد می‌شوم هرگونه بهره‌مندی و یا نشر دستاوردهای حاصل از این تحقیق اعم از چاپ کتاب، مقاله، ثبت اختراع و غیره (چه در زمان دانشجویی و یا بعد از فراغت از تحصیل) با کسب اجازه از تیم استادان راهنما و مشاور و حوزه پژوهشی پژوهشگاه باشد.

(۶) در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط پژوهشگاه از درجه اعتبار ساقط و اینجانب هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

پژوهشگاه استاندارد

سوگند نامه دانش‌آموختگان دکتری

سپاس یزدان پاک را که مرا مشمول الطائف خویش نمود که با طی مراحل تحصیل به اخذ درجه دکتری نائل شوم. به شکرانه این نعمت بزرگ الهی که با امکانات این مرز و بوم فراهم و نزد اینجانب به امانت گذاشته شده است، در پیشگاه ملت ایران به کتاب آسمانی خود، قرآن کریم، سوگند یاد می‌کنم که:

در سراسر زندگی حرفه‌ای، به نحو احسن در راه اعتلای کشور ایران و جامعه بشری قدم برداشته و در این راه از هیچ کوششی دریغ نکنم.

در تمام فعالیت‌های تخصصی، رضای خدا را همراه با صداقت علمی و اجتماعی مدنظر داشته و از موقعیت‌های به‌دست آمده در جهت رفع مشکلات مردم استفاده کنم و در همه امور، منافع کشور را بر منافع فردی مقدم بدارم.

همواره علم و دانش خود را به روز نگاه داشته و در ادای وظایف و تعهدات حرفه‌ای در حد توان سعی و تلاش خود را به‌کار گیرم.

و اینک از خداوند متعال توفیق بندگی و پای‌بندی به مفاد این سوگندنامه را خواستارم و از او می‌خواهم که مرا در ادامه و پیمودن مسیر و فتح قله‌های رفیع علم و دانش و ایفای رسالت علمی و انسانی خویش موفق بدارد.

و ایمن دارم که:

" ان الله يعلم غیب السموات و الارض و الله بصیر بما تعملون (سوره حجرات، آیه ۱۸)"

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء